

PNEUMOKOKOVÉ NÁKAZY

O NEMOCI

Charakteristika

Pneumokoky způsobují celou řadu zdravotních problémů, od infekcí horních cest dýchacích až po závažné život ohrožující stavy. Zvýšené riziko závažného průběhu končícího smrtí je zejména u dětí do 5 let, osob starších 65 let, osob se srdečními nebo plicními chorobami, nemocných cukrovkou, osob s onemocněním jater, alkoholiků, osob se sníženou imunitou a kuřáků. V ČR je počet onemocnění odhadován na několik tisíc ročně. Invazivních pneumokokových infekcí je hlášeno cca 350 za rok, se smrtností okolo 10–20 %. Dochází ale k podhlášenosti, ve skutečnosti se odhaduje výskyt 3x vyšší.

Původce infekce

Bakterie *Streptococcus pneumoniae*, existuje 90 sérotypů, 13 z nich způsobuje více než 90 % všech invazivních nákaz.

Zdroj infekce

Nemocný člověk, často bacilonosič s pneumokoky v nosohltanu (10–20 % dospělých a až 60 % dětí v dětských kolektivech).

Přenos

Kapénkovou cestou (kašláním, kýcháním), kontaktem rukou, kontaminovanými předměty, jako endogenní infekce (při snížení imunity u bacilonosiče). Rizikovým obdobím je podzim a zima.

Inkubační doba

1–3 dny

Typy onemocnění

Otitis media: Odhaduje se, že pneumokok je zodpovědný přibližně za polovinu všech bakteriálních zánětů středouší u neočkovaných osob. Projevuje se bolestí ucha nebo uší, horečkou a bolestí hlavy. Opakované záněty nebo jejich těžký průběh mohou vést ke zhoršení až ztrátě sluchu nebo k zánětu mozkových blan.

Sinusitis: Projevuje se celkovými obtížemi – malátností, pocity ochablosti, teplotou, bolestí v oblasti 2. větve trojklanného nervu, bolestí hlavy a zhoršením průchodnosti nosu.

PNEUMOKOKOVÉ NÁKAZY

Pneumonie: Projevuje se horečkou, třesavkou, kašlem, rychlým a obtížným dýcháním a bolestí na hrudi.

Meningitida: Probíhá dramaticky a může během několika hodin ohrozit život. Až 10 % pacientů umírá, mnoho z nich má celoživotní následky (poškození mozku). Onemocnění se projevuje ztuhlostí šíje, horečkou, bolestí hlavy a světloplachostí. Častá je dezorientace, zvracení, bezvědomí, křeče. Malé děti s meningitidou jsou apatické, spavé a žíznivé.

Sepse: Pneumokoky, které se dostanou do krve (branou vstupu mohou být záněty dásní nebo zubů), mohou napadat různé orgány. Projevuje se vysokou horečkou, zrychleným dýcháním a výraznou celkovou slabostí.

Období nakažlivosti

Dlouhodobá u bacilonosičů, u nemocných lidí do zahájení léčby antibiotiky (za 48 hod. nakažlivost vymizí).

Léčba

Podávání antibiotik dle citlivosti. U pneumokoků dochází k růstu rezistence, proto lépe nasadit širokospektrá ATB.

Komplikace

Sepse, perikarditida, endokarditida, artritida, poruchy srdečního rytmu.

Vyšetření

Zvýšená sedimentace, CRP (zvýšení až 10násobně), RTG plic, dutin. Odběr (krev, mozkomíšní mok, vykašlaný sekret, moč) je třeba laboratorně zpracovat do 1 hodiny.

PREVENCE

Zdravý životní styl, očkování včetně "Cocoon" strategie (očkování okolí prarodičů konjugovanou vakcínou chrání před bacilonosičstvím = eliminuje zdroj). Očkováním se výrazně snižuje pravděpodobnost vzniku těžkých komplikací a úmrtí na zápal plic. Všem seniorům starším 65 let je očkování hrazeno zdravotní pojišťovnou.